

NAKS TORI

INHOUD

- Clubactie 100, 50, 25 fundraising
- Stichting NAKS Nederland op bezoek
- Leermiddelenactie NAKS Akuba wederom succesvol
- Vraaggesprek Vanessa Brunst: Ex-voorzitter NKP
- Filmportret Elfriede Baarn-Dijksteel: Son Ten Na Mi
- DVD presentatie gedichtenbundel Son Ten Na Mi/Jenge
- Portret van een NAKS'er: Mario Dijksteel
- Srananistiek met Wilgo Baarn
- Wilgo Baarn gedecoreerd
- Angisa Tori: de geheime taal van Surinaamse hoofddoeken
- Gerly Baarn heeft opleiding Studiotechnicus/Producer in Hilversum succesvol gevolgd
- NAKS allerlei

Colofon

Redactieteam:
Jacyntha Doest
Cheryl Dijksteel
Jennifer Haakmat
Nancy Lodik
Siegmen Staphorst

Uitgever:
NAKS
Thomsonstraat 8
Telefoon: 499033
Fax: 531968
Email: cultorgnaks@yahoo.com
cc: joronk@hotmail.com
website: www.naks-suriname.com

Beste lezers,

In het meerjarenprogramma 2011-2015 van NAKS is onder meer opgenomen dat wij veel meer dan voorheen naar buiten zullen treden zodat de buitenwereld kennis kan nemen van NAKS.

Eenzijds zullen wij informatie verstrekken over de doelen die wij ons stellen, hoe wij deze doelen denken te bereiken en wat van ons verwacht mag worden. Denken over 'waar gaan we heen?' is het resultaat van een interactie tussen enerzijds onze eigen ambities, anderzijds de wensen, verwachtingen en ontwikkelingen in de wereld om ons heen. Deze interactie leidt tot het kiezen van posities, tot het maken van bewegingen, tot het nemen van nieuwe initiatieven in de buitenwereld.

Tegelijkertijd willen wij aan de buitenwereld informatie verstrekken over onze cultuur: wie en wat zijn we? Wat houdt het in om een organisatie te zijn die vooral het Afro-Surinaamse bewustzijn wil bevorderen?

Verder willen wij informatie verstrekken over onze activiteiten: wat doen we allemaal als NAKS famiri? Wat doen we samen met anderen, met de overheid, met andere culturele en niet-culturele organisaties, met buitenlandse organisaties, enz.

NAKS TORI is een bulletin dat maandelijks zal worden uitgegeven om hieraan invulling te geven. Hiernaast zullen ook andere vormen van communicatie gehanteerd worden om in contact te komen c.q. te blijven met onze leden, donateurs en andere belangstellenden.

Welkom bij ons eerste nummer van het bulletin, wij stellen graag de leden van de redactie aan u voor:

- Jacyntha Doest, medewerker
- Cheryl Dijksteel, medewerker
- Jennifer Haakmat, medewerker
- Nancy Lodik, medewerker/lay-out
- Siegmien Staphorst, eindredactie

Wij rekenen op uw enthousiaste medewerking en ondersteuning van NAKS TORI door het inleveren van ideeën bij de redactie en/of door u aan te melden als medewerker van NAKS TORI.

Namens het bestuur en het redactieteam,
Siegmen Staphorst-Voorzitter NAKS

S. Staphorst

J. Doest

N. Lodik

C. Dijksteel

J. Haakmat

CLUBACTIE 100, 50 EN 25 FUNDRAISING

De start

In december 2010 is NAKS van start gegaan met de fundraisingsactiviteit die we "Club 100" noemen. Ons streven is om individuele personen te interesseren voor deelname in de Club 100. Deelname betekent dat de clubleden een vaste maandelijkse bijdrage van 100, 50 of 25 SRD leveren. Club 100 betekent dat we voor elke club een aantal leden van 100 willen bereiken.

bankkaarten

Ook de ruïne van de schouwburg zal opgeschilderd worden, terwijl wij ook van plan zijn in het achtergedeelte een vijver aan te leggen en om het complex een klantvriendelijke aanblik te geven. In de tweede fase willen wij het erf permanent overdekken, in die zin dat er een heel hoog dak komt met voldoende ventilatie zodat we een grote ruimte hebben voor het organiseren van activiteiten. Dit zal ons de gelegenheid bieden om NAKS in de weekeindes open te stellen

met leuke culturele en culinaire attracties.

Waarom deze fundraisingactie?

Wij hebben al geruime tijd te kampen met een vervallen terrein en ruimten. Er zijn financiële middelen nodig om deze ruimten en het terrein zodanig te renoveren en in te richten dat ze aantrekkingskracht uitoefenen op bezoekers en ons tegelijk de gelegenheid bieden om inkomsten te genereren. Als wij op regelmatige basis inkomsten kunnen genereren zullen we in staat zijn om een groot deel van onze projecten en activiteiten zelf te financieren, in plaats van steeds onze hand op te houden voor donoren. Vandaar de stap van het bestuur om bij een commerciële bank geld te lenen, zodat wij de renovaties en inrichtingsfase 1 kunnen realiseren: de grote zaal en alle ruimten boven, de keuken, de bar en het kantoor.

Ondersteuning Club 100

Om dit alles te realiseren is het van belang om via de Club 100 actie voldoende middelen bijeen te krijgen om de lening te kunnen aflossen en de geplande activiteiten te kunnen organiseren. Wij doen een beroep op allen die dit lezen om deze actie te ondersteunen door lid te worden van de Club 100 actie en door anderen te interesseren om lid te worden. Op die manier hoeven we niet afhankelijk te zijn van externe donoren maar bewijzen dat de Surinaamse samenleving best in staat en bereid is om goede zaken te ondersteunen door op duurzame wijze te investeren.

Reacties van elke clubleden

Lothar Boksteen, lid van de Club 100

"Mi tron memre fu Club100 bika, NAKS DE FANOWDU!

San mi lobi srefsrefi dat' na tak un no e go begi begi granlanti noso dorosey orga. Nono, un srefi e go du a bigi wroko disi. Na Siegmien mek tak mi e bribi tranga tak un o doro a krawerki disi, bika en e hor' baka gi unu fu gi NAKS nyun libi".

Josta Nieuwendam, lid van de Club 50

"Ik ondersteun deze actie omdat ik vind dat NAKS op een positieve manier bijdraagt aan de instandhouding en verdere ontwikkeling van onze Afrikaans-Surinaamse roots. NAKS draagt bij door ervoor te zorgen dat de jeugd actief participeert aan haar activiteiten, zodat de Afrikaans-Surinaamse kennis overgedragen wordt aan de jongeren. De jongeren krijgen ook de kans om een hedendaagse bijdrage te leveren waardoor de kennis steeds verrijkt wordt en niet star blijft. Verder blijft door de activiteiten van NAKS de hele Surinaamse samenleving genieten van de Afrikaans-Surinaamse cultuur. Algemeen zorgt NAKS ervoor dat de slogan 'eenheid in verscheidenheid' voor de Surinaamse samenleving in stand blijft. NAKS moet blijven!".

Henry Bel, lid van de Club 100

"Ik vind het initiatief geweldig; een prima actie om de betrokkenheid van passief geïnteresseerden bij het gemeenschapswerk van NAKS te triggeren. En het is juist vanwege die betrokkenheid dat ik heb geadviseerd om degenen die reageren vast te houden, door iets terug te doen. Ik hoop dat het zal lukken. Ik zal ook meedoen, ik sluit me aan bij de 100 SRD club. Ik beseft dat vanwege de geografische afstand (ik woon en werk nu nog in Nickerie) ik het komend jaar niet optimaal aanwezig zal zijn bij jullie activiteiten voor de leden van de club en ook anders, maar ik blijf betrokken en meedenken. Succes met de realisatie van de goede doelen van NAKS".

STICHTING NAKS NEDERLAND OP BEZOEK

Twee bestuursleden van de Stichting NAKS Nederland, te weten Miriam Illes (Secretaris) en Maikel Uiterloo (Penningmeester) brachten op 1 december jl. een bezoek aan het NAKS bestuur in Paramaribo.

Bij de bespreking werd uitgebreid ingegaan op de bijdrage die NAKS Nederland zou kunnen leveren bij de uitvoering van het meerjarenplan 2011- 2015, onder meer:

- Financiële steun/fundraising in verband met korte termijn acties;
- Technische bijstand t.b.v. het professionaliseren van de performance van onze afdelingen;
- Bemiddeling studiemogelijkheden en beurzen voor NAKS'ers;
- Tussenschakel projectaanvragen;
- Tussenschakel uitwisselingsactiviteiten.

Aan het eind van de bijeenkomst werden de voorlopige opbrengsten van de verkoop in Nederland van de gedichtenbundel van Elfriede Baarn-Dijksteel "Jenge" overhandigd door de penningmeester

vlnr: Rieke Eersel, Henny Panka, Mariska Hew A Kee, Siegmien Staphorst, Maikel Uiterloo, Miriam Illes.

Maikel Uiterloo. In overleg met de familie Baarn zullen de opbrengsten van de bundel besteed worden aan een jongerenproject.

OVER STICHTING NAKS-NEDERLAND

Stichting NAKS Nederland is op 10 oktober 2010 opgericht. De organisatie zetelt in de gemeente Den Haag en heeft ten doel:

- het werken aan het verhogen, casu quo versterken van het cultureel bewustzijn van in het bijzonder de Afrikaan-Surinamer in Nederland;
- nauwe banden te onderhouden met de moederorganisatie, NAKS-Suriname
- het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn;
- de stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:
  - a. samenwerkingsbanden aan te gaan met individuen, organisaties, lokale overheden en het bedrijfsleven en
  - b. nauwe banden te onderhouden met de moederorganisatie.

vlnr: C. Codfried, M.Uiterloo, M. Illes, M. Kitaman, J.Gemin, V. Malonie. Niet of de foto M. Kent

Het bestuur van NAKS-Nederland

• Voorzitter	Maritha Kitaman
• Secretaris	Miriam Illes
• Penningmeester	Maikel Uiterloo
• PR en Communicatie	Jeryll Gemin
• Educatie	Vriginia Malonie
• Fondswerving	Marjorie Kent
• Bewustwording	Carolyn Codfried

LEERMIDDELENACTIE NAKS AKUBA WEDEROM SUCCESVOL

Vierentwintig leerlingen konden met behulp van de vrouwengroep NAKS Akuba het schooljaar 2010-2011 met een brede lach op hun gezicht starten. In een gesprek met Georgine Piqué, voorzitter NAKS Akuba, kwamen we achter het succes van dit sociaal initiatief: de Leermiddelenactie.

Vol enthousiasme vertelt Piqué over de schoolpakketten: “Vergeleken met de vorige jaren waren de pakketten echt helemaal compleet. Het enige wat ontbrak waren schoenen en schooluniformen.” De schoolpakketten zijn dan ook volledig voorzien van kleurpotloden tot passer-sets, van drinkbekers tot schriften in verschillende formaten.

Piqué geeft aan dat het pakket met de grootste zorgvuldigheid wordt samengesteld, want “Niet omdat de ouders het niet kunnen betalen, dan kies je maar iets. Het pakket moet ook leuk zijn voor de kinderen.” Er is rekening gehouden met het geslacht en de leeftijd van het kind, het onderwijsniveau en of de items ook modern waren.

Voor de uitdeling van de pakketten is er een speciale dag georganiseerd bij het NAKS Centrum onder genot van een hapje en een drankje. “Als je de uitbundige blijde reacties van de ouders hoorde, zou je je bijna afvragen wie er eigenlijk de pakketten kregen”, vertelt

Enkele kinderen die een schoolpakket hebben ontvangen

Piqué lachend.

Met de leermiddelenactie probeert NAKS Akuba een positieve bijdrage te leveren aan de gemeenschap, in het bijzonder aan kinderen uit sociaal zwakkere gezinnen.

Het initiatief kreeg vorm in 2008, nadat de Nationale Vrouwenbeweging (NVB) de groep in contact bracht met stichting Prasoro. Stichting Prasoro zocht een partnerorganisatie om hun schoolpakkettenproject mee voort te zetten. NAKS Akuba twijfelde geen moment en nam deze uitdaging aan.

De vrouwengroep heeft eigen

financiële middelen verzameld om de leermiddelenactie te kunnen bekostigen. Deze eigen middelen bestonden uit gelden verdiend door verzorgde trainingen, speciale fundraisingsactiviteiten, culturele activiteiten en een deel van hun eigen kasmoni.

Dat ze volgend schooljaar zullen uitbreiden om nog meer gezinnen tegemoet te komen weet Piqué nu al te vertellen. Hoeveel pakketten erbij komen is afhankelijk van de financiën. “Je hoeft het niet groots te doen, maar je moet het wel goed doen”, stelt Piqué.

VRAAGGESPREK VANESSA BRUNST EX-VOORZITTER NAKS KRIORO PIKIN

Vanessa Brunst die voorzitter was van NAKS Krioro Pikin (NKP), is aan het begin van het nieuwe schooljaar in het binnenland aangesteld als leerkracht van de lagere school te Drietabbetje. Hierdoor hield haar voorzitterschap van NKP op en heeft ze overgedragen aan Tasmara Pique, die nu waarneemt als voorzitter totdat er een nieuw bestuur is gekozen.

Hoe was het werken als bestuurslid van NKP?

“Het werken in NKP vond ik fantastisch. Ik heb vele mensen leren kennen en daardoor mijn netwerk kunnen ontwikkelen voor mezelf en voor NAKS. Ik heb geleerd om leiding te geven maar vooral om te ervaren dat leiding geven geen gemakkelijke zaak is en dat samenwerking een belangrijke basis is om een organisatie goed in stand te houden.

Als hoogtepunten wil ik noemen het optreden van onze afdeling in de NAKS Thalia manifestatie “Jenge” in augustus 2010 en het meedoen van NKP in het theaterstuk “Land van Ame”, geregisseerd door Henk Tjon en Wilgo Baarn en aan de filmproductie “Why Me?” van Eartha Silos.

Hoe vind je het dat je de groep moet 'verlaten' vanwege plaatsing als leerkracht in het binnenland?

“Ik vond het gewoonweg verschrikkelijk omdat NKP een deel van mijn leven was geworden en hoe verlaat je een deel van je leven?”

Wat wil je aan NKP zeggen, nu je er niet meer bent om het te leiden?

“Dat ze door moeten gaan met de goede dingen, dat ze de goede dingen sterker moeten maken en de dingen die minder goed gaan, beter

moeten doen”.

Hoe vind je het om als stadsvrouw in het binnenland te werken als leerkracht?

“Het werken in het binnenland is een grote en geweldige ervaring voor me, het is alsof ik elke dag weer iets nieuws erbij leer. Ik heb leren hengelen, ik leer boskruiden als medicijn gebruiken. Ik krijg ook vooral meer inzicht in de taal, cultuur en leefgewoonten van de mensen van het binnenland, waardoor ik nu kan zeggen dat ik altijd dacht dat ik veel wist van de maroncultuur, maar dat ik half niet wist hoe rijk die cultuur werkelijk is. Wat de leefgewoonten betreft zeg ik: nu pas heb ik meer begrip voor enkele gedragingen van de marronvrouwen die in Paramaribo wonen.

Er zijn ook dingen die ik leer en die ik aan NAKS kan overdragen, bijvoorbeeld de manier waarop men bepaalde kleding aantrekt, waarom, bij welke gelegenheid en hoe. En bepaalde dingen vind ik gewoon spannend, zoals het varen met een boot over de soela's en leven zonder

elektriciteit 's avonds. En weet u wat, ik leer zelfstandigheid, want ik ben niet langer onder de vertrouwde vleugels van mijn moeder. Ik ga binnenkort een training volgen om zelf filmpjes te maken vanuit het binnenland, met gebruikmaking van een computer. Dat zou ik kunnen overdragen aan de NAKS'ers.

Denk je dat het lukt om een NAKS afdeling in Drietabbetje op te zetten?

Het zal wel zeker lukken met de jongeren, door middel van een toneelstuk met veel zang en dans erin verwerkt. Maar ik moet eerst een project ontwikkelen.

Heb je een boodschap aan NAKS jongeren of aan NAKS algemeen?

Mijn boodschap is: probeer je cultuur hoog te houden, want ik merk hoeveel betekenis dat heeft voor het gevoel van eigen waarde van de mensen van het binnenland. Denk niet dat je jouw cultuur moet oplossen in dat van de andere bevolkingsgroepen. Ontwikkel dat van jou, zodat ook onze mensen het gevoel van eigen waarde kunnen ontwikkelen en van daaruit kunnen samenwerken met de andere culturele groepen.

FILM PORTRET ELFRIEDE BAARN-DIJKSTEEL SON TEN NA MI

Op 01 februari zal door NAKS de launching plaatsvinden van een documentaire over Elfriede Baarn-Dijksteel. De redactie had in verband hiermee een kort gesprek met Jennifer Baarn, haar dochter.

Op haar sterfbed, een jaar geleden, deed Elfriede Baarn-Dijksteel een verzoek aan haar familie, vrienden en collega's: "Leggen jullie mijn gedachtengoed vast, mijn gedichten, mijn visie, waarnaar ik streefde vooral die jongeren, wat ik wilde voor de Afrikaans-Surinaamse cultuur en voor mijn land".

Elfriede wilde dat de mensen met wie zij gewerkt heeft en de jongeren aan wie zij kennis had overgedragen, zelf aan het woord kwamen.

De presentatie van Elfriede's gedichten uit haar onlangs uitgebrachte bundel "Son Ten Na Mi" uitgevoerd in de vorm van zang, dans en muziek, vormen de grondslag van een filmportret. Dave Edhard, erkend filmmaker, werd door NAKS aangetrokken om de productie te maken.

Een korte compilatie van een serie aan interviews werd vorig jaar reeds vertoond op de lokale televisie. Deelnemen aan de vastlegging kon Elfriede zelf niet meer, de dag nadat de filmopnames startten overleed zij.

Het filmportret benadrukt hoe door middel van podiumkunsten de Afrikaans-Surinaamse cultuur naar grotere hoogten gestuwd kan worden. Het wordt een inspiratie voor ons allen om de tools die we hebben op een professionele en respectvolle manier in te zetten, precies zoals Friede het graag wilde.

De verwachte lanceerdatum van het filmportret "Son Ten Na Mi" is 1 februari 2011.

DVD presentatie gedichtenbundel Son Ten Na Mi/Jenge

In augustus 2010 heeft NAKS in Thalia een culturele manifestatie gehouden rondom de gedichtenbundel 'Son Ten na Mi' van Elfriede Baarn-Dijksteel. Van deze manifestatie is een DVD productie gemaakt. Hierover spraken wij kort met Stanley Dijksteel, die het één en ander vanuit de Evenementencommissie van NAKS coördineerde.

“Vanwege de grote bijdrage die ze heeft geleverd aan het uitdragen en versterken van de Surinaamse cultuur, hebben wij de uitvaart van onze voorzitter, nu wijlen, Mw. Elfriede Baarn-Dijksteel, op een grootse wijze georganiseerd. Wij hebben vervolgens een gedeelte van de vele gedichten en odo's die ze heeft geschreven, in de

gedichtenbundel “Son Ten Na Mi/Jenge” gepubliceerd. Op 24 juni 2010 vond in samenwerking met de Schrijversgroep 77 de presentatie van de gedichten op culturele wijze plaats middels declamatie zang, muziek en dans. De launching van de bundel vond in de maand juni 2010 ook plaats in Amsterdam en New York.

Op verzoek van velen die de launching hadden bijgewoond en nogmaals wilden genieten van het gepresenteerde en van velen die niet in de gelegenheid waren de voorstelling bij te wonen, is op 27 augustus 2010 in Thalia “Son ten Na Mi” opnieuw gepresenteerd. Het was een cultureel spektakel waarbij de gedichten op kunstrijke manier in de vorm van zang, dans en muziek werden vertolkt. Deze manifestatie heeft bij een grote groep van de toen aanwezigen, positieve indrukken achtergelaten. Daarom hebben wij de opnamen die tijdens deze culturele manifestatie werden gemaakt, laten monteren, waardoor we nu over een DVD beschikken die alleszins de moeite waard is om te tonen aan het publiek”.

Het ruwe materiaal van deze presentatie is door Wilgo Baarn en de redactie van Apintie tv geredigeerd tot een uitzendklaar product van 2 uren en 15 minuten. De bedoeling is om dit binnenkort via de lokale televisie te vertonen.

PORTRET VAN EEN NAKS'er: MARIO DIJKSTEEL

Als eerste Naks'er in deze rubriek stellen we aan u voor: Mario Dijksteel van Naks Kaseko Loko.

Mario (26 jaar) is één van de jongste leden van de formatie. Zijn specialisme bij kaseko is de skratji terwijl hij bij kawina multi-inzetbaar is. Hij is de 'roadie' in de groep, ook wel de geluidsmen genoemd.

Mario en familie

Geboren en getogen in Paramaribo - Zorg en Hoop, als zoon van Cyril Dijksteel en Letitia Medar vertelt Mario dat zijn familie voor hem het belangrijkste is. Dit heeft hij ook zo meegekregen van zijn beide ouders. Opgegroeid met twee broers en twee zussen, waarvan er een overleden is, hecht hij dan ook veel waarde aan de band die ze samen met elkaar delen. Samen opgroeien betekende de ruzies en woordenwisselingen die je normaal als broers en zussen met elkaar hebt, maar ook 'Mens-erger-je-niet'-spelen en gezellige tori's samen delen hoorden erbij. En vooral dit laatste mist hij heel erg, nu zijn twee oudere broers in Nederland wonen. "Je familie zal je altijd helpen als je een probleem hebt, maar van vrienden weet je het nooit. Als je foute dingen zou willen doen, zullen je ouders je altijd op het rechte pad proberen te houden, maar bij vrienden is dat nog maar de vraag."

Op de vraag hoe Mario als kind was kreeg hij een lach op z'n gezicht. "Mario was stout, hij kon de hele dag voor je huilen. Hij was constant bezig met z'n papfles." En het werd erger, want op z'n vijfde wilde hij constant vechten met zijn broers en zussen. Maar dat was gewoon een fase zijn leven. Nu is hij gewoon een gezellige famiriman.

School en werk

Dat naar school gaan niet altijd goed was bij hem geeft hij eerlijk toe. De theorie ging altijd goed, maar de praktijk ging minder. Als het hem te moeilijk werd, dan haakte hij af. Soms ging hij naar school en had er geen zin in en deed hij niks en soms was hij 'gewoon Mario' die z'n lessen leerde en niet gestoord wilde worden. Hij ging eerst naar de LBGO school Van Sypestijn en daarna naar het AMTO. Hij heeft het niet afgemaakt, maar wil graag verder komen in zijn leven. Hij beseft dat hij daarvoor misschien terug moet naar de schoolbanken en heeft dat er wel voor over.

Momenteel is Mario werkzaam bij een bedrijf dat zich

bezighoudt met het onderhoud van zwembadinstallaties. Hij hoopt ooit een eigen bedrijf te hebben dat zich richt op elektrische installaties of een constructiebedrijf. Zijn boodschap aan de jongeren is: "Zet je in voor de school, zodat je echt wat kan worden in de maatschappij. Maak je ouders trots!"

Voetbal

Mario is geen onbekende in de samenleving, zeker als je een beetje goed op de hoogte bent van de voetbalsport. Vanaf kleinsaf heeft hij gespeeld bij de clubs SNL Makandra, Tuna, Robinhood en Leo Victor. Door een ernstige blessure kwam er op zijn 22ste levensjaar een einde aan zijn voetbalcarrière als middenvelder. In zijn vrije tijd probeert hij nog wel een balletje te trappen, maar z'n focus is nu op z'n werk en Naks Kaseko Loko.

NAKS

Al vanaf kleinsaf heeft hij een grote liefde voor muziek gehad. Op zijn 7e jaar zong hij al en speelde hij muziek; zijn eigen muziek. Hij heeft muziek leren spelen door veel te luisteren naar wat hij hoorde. Of hij het van z'n moeder heeft weet hij niet, hoewel zij ook lid is geweest van de kawinagroep Krin Watra. Voor hij bij NAKS kwam, heeft Mario in verschillende bands gespeeld, waaronder OG Sensation, Master Kaseko en Un Sa Yere. Op zijn 18e jaar maakte hij intrede bij NAKS Krioro Pikin en bespeelde daar de apinti dron en zong mee in de groep. Nu zit hij al zes jaar bij NAKS Kaseko/Kawina Loko en het bevalt hem heel erg goed.

NAKS Kaseko/Kawina Loko is meer dan alleen een muziekgroep vertelt Mario. Er wordt de heren geleerd hoe ze zich moeten gedragen, wat goed en fout is, kort gezegd normen en waarden bijgebracht. "Je kan niet op een podium staan en geen trui aanhebben, dat hoort niet," merkt hij op. Natuurlijk is er ook een gezelligheid en dat hoort erbij.

Mario zegt trots om een NAKS'er te zijn en wil ook in de toekomst lid blijven. Trots omdat hij veel geleerd heeft en omdat hij groei heeft gemerkt bij zichzelf. Hij weet nu veel meer van de muziekwereld, de technieken en hoe te performen. Hij hoopt dan ook muziek te blijven maken bij NAKS, maar wil zich ook met andere NAKS-activiteiten buiten de band bezighouden.

Wat moeten NAKS'ers volgens jou weten?

"NAKS'ers moeten weten wie ik ben, waar ik vandaan kom en dat ik altijd klaarsta voor NAKS. Ook voor andere activiteiten buiten de band."

SRANANISTIEK MET WILGO BAARN

Eind november 2010 bracht een groep studenten Srananistiek van de Hogeschool van Amsterdam een bezoek aan Suriname, als onderdeel van hun studie. Om te kunnen proeven van de Afrikaans-Surinaamse cultuur hebben ze een dag doorgebracht bij het NAKS centrum. Wilgo Baarn, geen onbekende binnen de NAKS gemeenschap, heeft de studenten verteld over de geschiedenis van NAKS en de ontwikkelingen binnen de Afrikaans-Surinaamse cultuur.

Baarn heeft tijdens zijn presentatie het accent gelegd op het slavernij-verleden, omdat dit vandaag de dag nog steeds sterk zijn invloeden heeft op de Afrikaans-Surinaamse cultuur. Hij vertelde hoe de slaven werden aangevoerd, hoe wreed de Hollandse slavenmeesters waren, hoeveel slaven er dood gingen tijdens de overtocht en hoeveel er overleefden. De studenten luisterden in alle stilte.

Om het geheel levendiger te maken gebruikte Baarn beeldmateriaal en zong liederen op de wijze waarop de slaven dat vroeger deden. Ook speelde hij liederen op een dron en vertelde over spellen die door onze slaven

voorouders werden gespeeld (kangaspellen). Baarn gaf als voorbeeld van een kangaspel het bekende 'faya sison'. Het lied heeft zijn oorsprong uit de gebeurtenis waarbij slaven die slecht hadden gepresteerd hete stenen uit 't vuur moesten halen.

Na de presentatie van Baarn konden de studenten nog kennis maken met echte Sranan nyan; Afro-Surinaamse culinaire hoogstandjes. De groep gaf aan dit allemaal nog niet eerder meegemaakt te hebben en was heel erg verrast door de wijze waarop NAKS de cultuur heeft neergezet.

Dat Baarn is gevraagd om de presentatie te verzorgen komt niet uit de lucht vallen. Hij is al 50 jaar lid van NAKS en heeft alle afdelingen van binnen en buiten gezien. Hij heeft de cultuur via zang, dans, toneel, sport en het jeugdwerk eigen gemaakt. Maar ook door het opgroeien op het platteland (Saramacca) en de stad heeft hij veel over andere culturen leren kennen. Wilgo Baarn weet wat Srananistiek inhoudt, hij is een kenner. Maar zelf zegt hij dat wijlen Henk Tjon wel nog veel meer wist over die verschillende culturen.

De gasten mochten genieten van switi Sranan nyan.

Ook gezellig meedoen aan de Kangaspelletjes ontbrak niet

Wilgo Baarn, bekend als "oom Wil" binnen NAKS is op voordracht van het directoraat Cultuur op 23 november 2010 door de President van de Republiek Suriname Zijne Excellentie D.D. Bouterse gedecoreerd tot Grootmeester van de Ere Orde van de Gele Ster.

ANGISA TORI: DE GEHEIME TAAL VAN SURINAAMSE HOOFDDOEKEN

Met nog enkele exemplaren van de tweede druk van haar boek *Angisa Tori* op voorraad, vertelt schrijfster Christine van Russel-Henar over het hoe en waarom van het boek. "Dit is een hulde aan de Surinaamse vrouw, de sterke vrouwen, de voorbeeldvrouwen van toen. Voor mij waren dat in het bijzonder mijn moeder en Sisi Slijngaard." Woorden die tijdens het interview vaker terugkeren.

De *angisa* is het belangrijkste kledingstuk binnen de Afrikaans-Surinaamse cultuur. Niet alleen omdat elke hoofddoek een bepaalde boodschap verkondigde (communicatiemiddel), maar ook omdat hiermee een stukje geschiedenis is vastgelegd.

De *angisa* had namelijk niet alleen een sociale functie, maar ook een economische of een politieke functie. Zo hoorde bij de verschillende doeken een bepaalde ode of een politieke statement. Maar niet alleen de soort doek had een functie ook de manier waarop de hoofddoek werd gebonden gaf de boodschap weer.

De vrouwen van toen waren sterke vrouwen, die ook al hadden ze niets voor zichzelf, ervoor zorgden dat hun kinderen een betere toekomst hadden. Met de *angisa* lieten de vrouwen andere blijken over hoeveel creativiteit ze bezaten en hoe ze deze creativiteit met elkaar deelden. Maar ook de tolerantie naar elkaar toe, zie je vandaag niet meer. Als de vrouw bijvoorbeeld een ruzie had uit te vechten deed ze dat door haar *angisa* op een bepaalde wijze te binden.

Van Russel-Henar merkte dat rond de jaren '80 en '90 de populariteit en kennis over de *angisa* af begon te nemen. En als ze iets hoorde over dit onderdeel van de Afrikaans-Surinaamse cultuur dan had het vaak een negatieve klank. Dit was dan ook de reden voor haar om de geschiedenis vast te leggen. "Het mag niet verloren gaan. De mannen en vrouwen van nu komen daarvandaan. De *angisa* vertelt de geschiedenis over

Voorkaft van het boek *Angisa Tori*

hoe de vrouwen van toen met elkaar leefden en elkaar ondersteunden. Ze waren zo trots erop dat ze hun eigen wereld hadden waarin ze zich konden uiten.", vertelt Van Russel-Henar.

Deze rijke geschiedenis is beschreven in haar boek *Angisa Tori*, waarin de vele illustraties de lezer de tijden van toen laten herleven, precies zoals de schrijfster dat heeft gewild.

GERLY BAARN HEEFT OPLEIDING STUDIOTECHNICUS/PRODUCER IN HILVERSUM SUCCESVOL GEVOLGD

Wie is Gerley Baarn?

Ik ben geboren op 8 januari 1975 in Paramaribo. Vanaf 16 juni 2001 ben ik ambtenaar bij het ministerie van Regionale Ontwikkeling en wel als technische medewerker op de afdeling Voorlichting (Radio Boskopu). Verder ben lid van de organisatie NAKS waar ik naar aanleiding van mijn opleiding "theater belichtings techniek" als belichter voor het theater functioneer en tevens aan de hand van opgedane ervaring als geluidsengineer van de muziekformatie Naks Kaseko Loco.

Hoe ben je ertoe gekomen deze opleiding te volgen?

Vanuit een drang om perspectieven in te bouwen in mijn loopbaan en vooral om in mijn werk als technisch medewerker bij de radio beter te gaan functioneren, heb ik onderzoek gedaan en kwam achter de informatie over de opleiding Studiotchnicus/Producer te Hilversum-Nederland. Ik heb al jaren sinds ik geconfronteerd was met geluidstechniek het gevoel gehad, dat dit 'mijn ding' is om als beroep uit te oefenen en heb mij erin willen scholen. Via netwerken beschikte ik over informatie van deze opleiding.

Hoe heb je dit verder aangepakt?

Wijlen mijn moeder is de grote motivator geweest, die op haar ziekbed mij motiveerde door te gaan en haar daarmee trots te maken. Dankzij de ondersteuning van familie, vrienden en mw. Siegmien Staphorst en dhr. Cecil Nijman, respectievelijk voorzitter en penningmeester van NAKS, is het mij gelukt de nodige financiën bij elkaar te krijgen. Zaken gingen bij de Nederlandse Ambassade heel erg vlot en kon ik 22 september 2010 naar Nederland vertrekken. Vanuit mijn logeeradres in Amsterdam-Zuid was het met de trein naar Hilversum Noord ongeveer 30 tot 45 min reizen (zonder vertraging) en met de auto die ik ter beschikking had was het 25 min tot 30 min (zonder file).

Hoe heb je de praktijkoefeningen kunnen organiseren?

Ik heb in Nederland de volle ondersteuning gekregen van mijn familie en de stichting NAKS Nederland. Verder heb ik via een familielid toegang gekregen tot twee studio's, de ene was bij hem thuis en de andere was in NOWHERE (een artistieke school die veel getalenteerde jongeren opleidt en begeleidt). Ik mocht daar helpen bij het opnemen en monteren van producties.

Een stageplek was niet moeilijk te vinden. Dankzij Peggy Brader van de Wereldomroep had ik een plek gevonden

bij de BFN een afdeling van de Wereldomroep, waar ik belast werd met het opnemen, monteren en afmixen van live opnames in het concertgebouw te Amsterdam. Deze opnames worden dan weer op verschillende radio- en televisiestations uitgezonden.

Gezien mijn ervaring in het live mixen kon ik in het weekend af en toe voor muziekgroepen tegen betaling op huisfeestjes of commerciële feesten mixen en zo wat centjes verdienen.

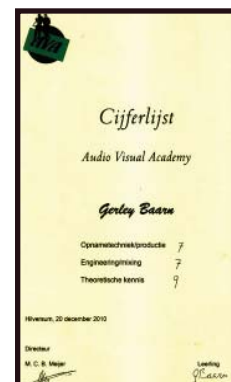
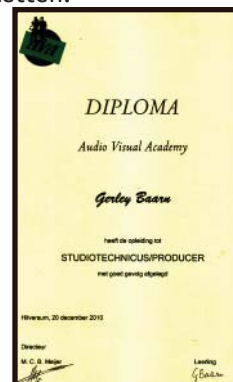
De indeling van de cursus was als volgt: Geluid over het algemeen, Indeling van een studio, Opnamesystemen, Randapparatuur, Microfoons, Mengtafels, Akoestiek, Editen en Midi. Ik heb tijdens mijn opleiding mogen leren hoe er op technisch gebied in de grote studios gewerkt wordt en hoe te werken met programma's als Protools, Cubase en Logic, die veel gebruikt worden in de studios en bij de radio voor montage, het maken van reclames, film trailers en beats.

Het examen bestond uit drie delen, theorie, opname en afmixen en voor elk onderdeel had je een uur. Ik heb de opleiding met goed gevolg afgerond en heb daarbij het diploma van Studiotchnicus/Producer behaald.

Een noot van het bestuur van NAKS

We zijn trots dat hij zich op deze manier heeft kunnen bewaken in een vak dat van vitaal belang is voor Suriname. Toch was het heel erg moeilijk om ondersteuning te vinden voor een beurs. We hebben werkelijk alle mogelijkheden bij bestaande fondsen en bij de overheid geprobeerd: zonder resultaat!! Uiteindelijk is deze studiemogelijkheid gerealiseerd door een lening bij een commerciële bank.

Deze ervaring heeft ons laten inzien dat het noodzakelijk is om een kredietfonds op te zetten om dergelijke korte studies van NAKS-ers in het buitenland of in Suriname te kunnen realiseren. We hopen dat er onder de lezers mensen zijn die willen helpen om een dergelijk fonds op te zetten.

NAKS ALLERLEI

Naks Tori - Radioprogramma gestart 10 januari

De directeur van Radio 10, Werner Duttenhofer, heeft aan NAKS ruimte geboden om een vast radioprogramma te verzorgen bij zijn station. Op 10 januari jl heeft voor de eerste keer een uitzending plaatsgevonden. Dit programma maakt onderdeel uit van het programma 'Info 10' en zal om de ene week des maandags te beluisteren zijn van 15.30 u tot 15.45 u. Clifton Braam is de presentator en Rieke Eersel de contactpersoon. In het eerste programma waren er vraaggerekenen met voorzitter Siegmien Staphorst en met de voorzitter van de Theaterafdeling, Lucien Vriese. U wordt uitgenodigd om vanaf maandag 24 januari om de 2 weken af te stemmen op Radio 10, op 88.1 en ideeën door te spelen naar Clifton, Rieke of Joan.

Maandelijks NAKS lezingen: eerste op 04 februari 2011

Met ingang van 04 februari a.s. zullen er maandelijks lezingen gehouden worden in NAKS. De lezingencyclus begint met een lezing over "Trefu" op vrijdag 04 februari 2011. Het team dat belast is met de coördinatie van deze lezingen bestaat uit: Amy Adams (Coördinator), Sieglien Spier, Jacyntha Doest, Jennifer Haakmat, Ingrid Dijksteel-Wiersma, Shagnaaz Pengel, Nancy Lodik, Olvedo Kotzebue en Wini van Brest. We zijn op zoek naar meerdere leden om dit team te joinen. Wie geeft zich op?

Training Puwema en Odo schrijven en presenteren, vanaf februari 2011

Deze training zal vanaf februari a.s. in NAKS gehouden worden door Celestine Raalte, met assistentie van Giesla Panka. De inschrijving is al gestart. Als je belangstelling hebt of mensen kent die belangstelling hebben, s.v.p. contact opnemen met het Naks secretariaat of Giesla Panka.

Reppie Redmond, Stonfutu Naks overleden

Op 20 december overleed plotseling oud bestuurslid en stonfutu van NAKS, Reppie Redmond, op de leeftijd van 67 jaar. Reppie Redmond, gepensioneerd politiemans, komediant, is op voordracht van NAKS onderscheiden door de Surinaamse overheid. Hij was bij NAKS actief in de korfbalsportafdeling en als acteur in de toneelafdeling. Samen met Harold Braam en Wilgo Baarn zorgde hij voor de nodige grappen en humor bij diverse folkloristische shows.

Hij was tot aan zijn overlijden lid van het Bestuur van de NAKS Volkshogeschool.

Reppie: "Zelf werd ik in 1972 lid van NAKS. Ik zat toen in de politiedienst. Irvin Ormskirk van Apintie zag mij optreden tijdens een politieke bonte avond. Hij heeft me meegenomen naar NAKS. NAKS en ik hebben elkaar sindsdien nooit meer losgelaten. Eigenlijk was ik een opposant binnen NAKS. Op een opbouwende manier. De mensen voor wie ik bewondering had waren: Wijlen Johan Zebeda, een zeer

goede zanger, A. Villefort, die de 1e LP van NAKS maakte, wijlen Ma Esselien Fabies, Wim Seymour (een topzanger). Ma Esselien was bijna elke dag bij NAKS. Arnold Roozer, Richard Renfrum. Ook Wilgo Baarn is een van de grote namen van NAKS met zijn folkloristische shows. En vooral de oud-voorzitter, Eugene Drenthe, die een man was met lef, met durf. "In de periode na Drenthe tot de intrede van het bestuur Braam, was er achteruitgang.

"Een hoogtepunt voor mij is toen we voor Carifesta werden uitgenodigd. We hebben onder andere furore gemaakt in Nederland, op de Antillen, Frans Guyana, etc. Ik kijk met genoegen terug op mijn actieve periode met NAKS. In 2003 heb ik een onderscheiding gehad: Ridder in de Orde van de Gele ster. Ik ben trots op die onderscheiding."

Reppie was tweede secretaris in het NAKS bestuur van 1984-1986.